

C. G. Jung o Sigmundu Freudovi:

Zpočátku pro mě nebylo snadné najít pro Freuda ve svém životě správné místo nebo zaujmout k Freudovi správný postoj. Když jsem se seznámil s jeho dílem, byla přede mnou akademická dráha a dokončoval jsem práci, která měla přispět k mému univerzitnímu postupu. Freud však byl v akademickém světě té doby vysloveně persona non grata, a vztah k němu byl proto na škodu každé vědecké pověsti. „Významní lidé“ se o něm zmiňovali nanejvýš tajně a na kongresech se o něm diskutovalo jen v kuloárech, nikdy v plénu. Tak mi nebylo nikterak příjemné, že jsem musel konstatovat, že se mé asociační pokusy shodují s teoriemi Freudovými.

Poprvé jsem za něj lámal kopí, když se na jednom kongresu v Mnichově referovalo o nutkavých neurózách, jeho jméno však bylo úmyslně zamlčeno. V souvislosti s tím jsem v r. 1906 napsal článek o Freudově učení o neurózách, které přineslo tolik významného, k pochopení nutkavých neuróz. Po tomto článku mně dva němečtí profesori napsali varovné dopisy: jestli zůstanu na Freudově straně a budu pokračovat v jeho obhajobě, je prý má akademická budoucnost ohrožena. Odpověděl jsem: „Je-li pravda to, co Freud říká, pak jsem při něm. Kašlu na kariéru, jestli předpokládá, že člověk oklešťuje bádání a zamlčuje pravdu.“ A zastával jsem se Freuda a jeho myšlenek nadále.

Pro myšlenky vyjádřené v práci Die Psychologie der Dementia praecox jsem nenašel příliš porozumění a kolegové se mi vysmáli. Touto prací jsem se však dostal k Freudovi. Pozval mě k sobě a v únoru 1907 s ve Vídni konalo naše první setkání. Sešli jsme se v jednu hodinu po poledni a hovořili takřka bez přestávky třináct hodin. Freud byl první skutečně významný muž, s nímž jsem se setkal. Neměl jsem tehdy zkušenost s nikým, kdo by se s ním mohl měřit. V jeho postoji nebylo nic triviálního. Zjistil jsem, že je mimořádně inteligentní, důvtipný a v každém ohledu pozoruhodný. A přece zůstávali mé první dojmy z něho nejasné, z části i nepochopené.

Značně problematický se mi zdál především Freudův postoj k duchu. Kdekoliv se u nějakého člověka nebo uměleckého díla projevil výraz duchovnosti, podezřívá ji a naznačoval, že jde o „vytěsněnou sexualitu“. Co se nedalo interpretovat bezprostředně jako sexualita, označil jako „psychosexualitu“. Namítal jsem, že dovést jeho hypotézu logicky do konce by znamenalo dospět ke zničujícímu soudu o kultuře. Kultura by se jevila jako pouhá fraška, jako morbidní výsledek vytěsněné sexuality. „Ano,“ potvrdil, „tak to je. Je to osudová kletba, vůči níž jsme bezmocní.“ Nebyl jsem nikterak ochoten dát mu za pravdu se s tím spokojit. Avšak cítil jsem, že jsem diskusi ještě nedorostl.

... sexualita pro něj znamenala numinosum. Můj dojem byl potvrzen rozhovorem, který se konal asi o tři roky později (1910) opět ve Vídni.

Vzpomínám si ještě živě jak mi Freud říkal: „Můj milý Jungu, slibte mi, že se nikdy nezřeknete sexuální teorie. To je ze všeho nejdůležitější. Podívejte se, musíme z toho udělat dogma, neotřesitelnou baštu.“ To mě říkal pln vášně a tónem, jako když otec říká: „A slib mi jedno milý synu: chod' každou neděli do kostela!“ Poněkud udiven jsem se ho zeptal: „Baštu - a proti čemu?“ Načež odpověděl: „Proti přívalu černého bahna -“ zde na okamžik zaváhal a dodal: „- okultismu.“ Především mě vyděsila „bašta“ a „dogma“. Neboť dogma, tj. vyznání, o němž nelze diskutovat, vyslovuje přece člověk jen tehdy, chce-li jednou provždy potlačit pochybnost. Byla to rána, která zasáhla dřeň našeho přátelství.

Freud se sám sebe nikdy neptal, proč musel stále hovořit o sexu, proč ho tato myšlenka tak zaujala. Nikdy si neuvědomil to, že se v „monotonii výkladu“ projevoval únik před sebou samým nebo před onou druhou stránkou v sobě, která by se snad dala označit jako „mystická“. Bez uznání této stránky nemohl však dosáhnout shody se sebou samým. Byl slepý vůči paradoxii a dvojznačnosti obsahu nevědomí a nevěděl, že vše co se z nevědomí vynoří, má nějaké nahoře a dole, nějaké uvnitř a vně. Hovoří-li člověk o vnějšku - a to Freud dělal - pak bere v úvahu jen jednu polovinu a z nevědomí se logicky rodí opačný účinek.

Proti Freudově jednostrannosti se nedalo nic dělat. Snad by mu byla mohla otevřít oči vlastní vnitřní zkušenost; avšak jeho intelekt by i ji možná zredukoval na „pouhou sexualitu“ nebo „psychosexualitu“. propadl navždy jednomu aspektu, a právě proto v něm vidím tragickou postavu; neboť to byl velký muž, a co ještě víc - člověk něčím uchvácený.

Když jsem se při práci na Proměnách a symbolech libida dostal v závěru ke kapitole o Oběti, věděl jsem předem, že mě to bude stát přátelství s Freudem. Mělo se v ní hovořit o mém vlastním pojetí incestu, o rozhodující změně pojmu libida a ještě jiných myšlenkách, v nichž jsem se odlišoval od Freuda.

Po dva měsíce jsem se nemohl dotknout pera a byl jsem trýzněn konfliktem: mám zamlčet, co si myslím, nebo mám riskovat přátelství? Nakonec jsem se rozhodl psát, a to mě stálo Freudovo přátelství.

Freudův největší výkon spočíval patrně v tom, že bral své neurotické pacienty vážně a přistupoval na jejich zvláštní a individuální psychologii. Měl odvahu nechat hovořit kazuistiku a takto proniknout do individuální psychologie nemocného. Viděl takříkajíc očima pacienta a dospěl tímto způsobem k hlubšímu pochopení nemoci, než to bylo v té době možné. Zde měl nepředpojatost a odvahu. To ho přivedlo k tomu, že překonal spoustu předsudků. Jako starozákonní prorok podnikl to, že svrhl nepravé bohy, odhrnul příkrov z hromady nepoctivosti a pokrytectví a nelítostně vystavil na denní světlo rozklad současné duše. Nebál se, že za takovou odvahu sklídí

nepopularitu. Podnět, který tím dal naší kultuře, spočíval v odhalení přístupu k nevědomí. Uznáním snu, jako nejdůležitějšího zdroje informací o procesech v nevědomí uchránil z minulosti a před zapomenutím hodnotu, která se zdála nadobro ztracena.

Freud versus **Jung**

Nevědomí

Archetypy, kolektivní nevědomí

Teleologie osobnosti – Individuace/ Bytostné já

Typologie osobnosti

Obecné typy

Funkční typy